

EGY LEBONTOTT TEMETŐRE

Vers-riport

N É M E T H I S T V Á N

Hogy is mondjam el
e szótlán döbbenetet.

Nyitott kriptá szélén állok.
A pincék, a lagonyok se
voltak nagyobbak itt
a telecskai dombok oldalában. . .
Ennek a boltozatát már szétszedték,
csak a gödre *áll* még,
miként egy gödör *állni* képes.
A félig elkorhadt koporsódeszkák
a gödör partjára dobálva.
Egy megmaradt koporsófödélen
még olvasható a szöveg:
Teresia Hergeth, Lebte 37 Jahre 1 M 51
S ami még megmaradt:
földbarna koponyacsont,
medencecsont,
lábszárcsont – mind
a nyitott kriptá szélére
vetve.

Bontják, lebontják a temetőt.
Épp mindszentek van,
követi a halottak napja.
Arrébb, fent, balra a

magyar temető, lennebb
 jobbra a szerb temető
 virágban fürdik.
 Ez a bontás alatt lévő
 Kálvin-hitű németeké volt.
 Negyvenöt vihara után csak
 ez maradt itt belőlük,
 ez a nagy, nagy sírhantos
 temető. (Koporsóik fedele is úgy
 domborodott, miként sír-
 hantjaik, miként a
 kripták boltíve. . .)

Most, a kriptákat fölbontva
 bontják, lebontják e gazdát-
 lan temetőt. A csontokat műanyag
 zsákokba gyűjtik, használt
 műtrágyázsákokba,
VEŠTAČKO ĐUBRIVO-ŠABAC
 feketéllik rajtuk a betű,
 majdnem azt mondtam:
 az alkalomhoz illő fekete betű. . .

Borongós ég, szél söpör, fázós
 temetősori, földbe süppedt
 házak. Most akár Hangya Bandi
 faluszéle.

Száznyolcvan nagy német kriptá,
 számol be a szerb temető sírásója,
 a fölszedett csontok egy újonnan
 épített közös sírba vándorolnak,
 mert errefelé terjeszkedik a szerb
 temető.

Ezért a bontás.
 Különben, folytatja a sírásó,
 ezeket a kriptákat negyvenöt
 után felelőtlen emberek, rakoncátlan
 suhancok mind földúlták,

arany nyaklánc, gyűrű
után kutatva.
Igen, bólintok, ez a gazdátlan
temetők sorsa.
Ez vár hamarosan a most
még krizantém-habokban
fürdő kis magyar temetőre is
meg erre a most már
terjeszkedő szerbre is.

Mindnyájunkra ez vár,
így forgatják ki egyszer
mindnyájunk sírját,
az előregedettekét,
az elhagyatottakét,
az elfeledett vagy épp
elkergetett népekét,
kitúrnak bennünket
„örök nyugvóhelyünkről”
az újonnan jöttek,
a saját helyüket követelő
friss halottak.

Mintha most ezen, itt
a nyitott kriptá szélén állva
megilletődnék.
Ehelyett inkább – mindenszentek
van, halottak napja közelg –
számba venném enyéim
még domborodó sírhantjait.
A szüleimét, a nagyszüleimét,
a nagybátyáimét, a nagy-
nénéimét, a barátaimét,
az ismerőseimét – kikkel
együtt indultam, nőttem fel s
már-már mindenki a
temetőben, egy temetőnyi
halottam van, hát még ha
a dédeket, az üköket is

ide sorolnám, akiknek a
sírjait már számon se
tartjuk, akiknek a
nyugvóhelyük bontásra
érett, akár ez a nagy
német temető.

Így állunk hát azzal a
híres örökkévalósággal.

Pedig eljő, ím, a halálunk
utáni halál is,
felszedik csontjainkat,
elsimítják sírhantjainkat
s még csak arra se számít-
hatunk, ami nagy elődeinkre
várt évszázadokkal,
évezredekkel haláluk után:
hogyszerencsés körülmények között
sírjaik
Árpád-kori, avar kori
leletté váltak. Hogy mint azokéi,
a miéink felett is lelkendezzenek
a régészek.

Hozzánk már nem lesznek
ily kegyesek
az évezredek.

Mert tudni fogják rólunk
az elkövetkező századok:
szürkén, nyomorúságosan
éltünk, nagy tettek nélkül
haltunk meg, s e jelleg-
telen kor jellegtelen
jegyeit vittük magunkkal
a föld alá.

S most mégis nehéz
sóhaj szakad föl belőlem,
már-már síron túli
eme nyitott kriptá szélén állva.
Hiába szeretted s emeltem
már-már a szívedig –
ily hűtlen lesz hozzád is
ez a föld.

1990. XI. 3.